

Udržitelná Praha do škol

Všímej si, zapoj se, změň!

Metodický list k 5. cíli udržitelného rozvoje OSN

ROVNOST MUŽŮ A ŽEN V DNEŠNÍ DOBĚ

Díky článkům z médií na téma rovnosti mužů a žen doma, ve škole i na pracovišti otevřeme téma rovnosti mezi pohlavími k další hlubší diskusi.

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

LEKCE / ROVNOST MUŽŮ A ŽEN V DNEŠNÍ DOBĚ

45
minut

skupinová
práce

ZŠ
vzdělání

CÍLE

Žáci a žákyně pracují s pojmy jako genderová rovnost, stereotypy či rovné odměňování a diskutují nad rovností mužů a žen. Analyzují příklady nerovností mezi muži a ženami v rodině, vzdělání i práci. Zamýšlejí se nad tím, jak mohou sami ve svém okolí přispět k větší rovnosti žen a mužů doma a ve škole.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- + Člověk a společnost
- + Člověk, jeho osobnost a svět práce

POMŮCKY

články o rovnosti mužů a žen, papíry, výtvarné potřeby

EVOKACE

Kdo by podle vás měl zůstat na rodičovské dovolené? Matka nebo otec? A proč? (krátce diskutujte) (10min)

VÝZKUMNÁ AKTIVITA

Žáci a žákyně si vyberou, který z výběru článků (viz příloha lekce) budou číst, zda ten, který se týká rodiny, vzdělání, nebo práce. (30min)

Přečtou si článek a pracují s ním každý sám za sebe. Poté vytvoří skupinky dle témat a dají dohromady základní informace, které následně přednesou na konferenci:

Jsou si ženy a muži rovni?

Každá skupina představí, jak jsou na tom ženy a muži v rámci: péče o děti, vzdělávání nebo ohodnocení v práci.

Mohou dohledat i další informace. Mohou je napadnout další otázky k tématu. Navzájem se doptávají, diskutují, případně hledají řešení.

Zdroj: Freepik.com

LEKCE / ROVNOST MUŽŮ A ŽEN V DNEŠNÍ DOBĚ

VÝZVA K AKCI

Uspořádejte besedu s hosty, kteří bourají stereotypy – např. žena v technické profesi nebo muž na rodičovské dovolené. Diskutujte o rovnosti pohlaví doma i ve škole.

OTÁZKY K REFLEXI

- Co vás nejvíc překvapilo?
- Co byste mohli ve svém okolí změnit, aby si muži a ženy byli rovnější?

AKCE

Den rovnosti žen a mužů - 19. června

ODKAZY A ZDROJE

- Kunsthalle: <https://www.kunsthallepraha.org/clanky/neviditelne-zeny-v-umeni>

PŘÍLOHA / ROVNOST MUŽŮ A ŽEN V DNEŠNÍ DOBĚ

Minimum otců využije možnosti rodičovské dovolené.

Obávají se posměchu nebo ztráty pozice v zaměstnání.

Až 90 % otců ve Švédsku využilo v roce 2019 možnosti vzít si rodičovskou dovolenou. Ve světovém měřítku je to ale výjimka. Většinou jsou muži na „rodičovské“ naopak v menšině. Na vině jsou hluboce zakořeněné genderové stereotypy, ale především obavy mužů z reakce okolí nebo postavení v zaměstnání.

Možnosti rodičovské dovolené využil v létě 2018 i Ricardo Duque, který si vzal na pět měsíců „volno“ v architektonické firmě v Londýně. Už v momentě, když se se ženou dozvěděli, že budou mít dítě, věděl, že chce využít této možnosti. V tom ho podporovala i partnerka. Situaci ale zkomplikovala jeho nemocná babička v Portugalsku, o kterou se někdo musel starat.

Odjel tak i s dcerou do Portugalska, kde se o obě staral. Manželka se v té době po sedmi měsících vracela do práce. „Stěží jsem předtím strávil s dcerou nějaký čas o samotě,“ vzpomíná Duque pro BBC.

Dobu strávenou na rodičovské dovolené považuje ale za velmi obohacující. „Čas, který jsme spolu strávili, je k nezaplacení a nevyměnil bych ho za nic na světě. Máme mezi sebou speciální pouto,“ popisuje svoji zkušenost.

Přesto se ale před svým krokem obával divných reakcí od kolegů nebo odsouzení ze strany manažerů, když jim oznámil své rozhodnutí. Kvůli podobným pocitům této možnosti využívá minimum mužů. Jako nejčastější důvod uvádějí obavy z profesionální diskriminace, opomenutí při zvyšování platu nebo povýšení. Obávají se také přehlížení nebo výsměchu.

Otcovská dovolená

I v České republice mají otcové možnost využít rodičovskou dovolenou k prohloubení péče o dítě od narození do 3 let dítěte, a to v rozsahu omezeném jenom věkem dítěte. Pokud je navíc otec po celý kalendářní měsíc doma s nejmladším dítětem, má nárok i na rodičovský příspěvek. Otcové zapsaní v rodném listě navíc mohou využít i týdenní „otcovskou dovolenou“ během šestinedělní.

I krátký čas strávený na rodičovské dovolené má vliv na vztah mezi otcem a dítětem. Podle studie z roku 2019 měly děti, se kterými byli otcové alespoň dva týdny doma po jejich narození, bližší vztah k otcům i po devíti letech spíše než ty, u kterých otec možnost nevyužil. Jiná studie zase ukazuje na snížení rizika rozvodu do šesti let po narození dítěte.

Zdroj: Jarolímková, Z. (2021): Minimum otců využije možnosti rodičovské dovolené. Obávají se posměchu nebo ztráty pozice v zaměstnání. iRozhlas.cz. Dostupné z: [## Otázky:](https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/otcovska-rodicovska-dovolena-genderove-stereotypy_2107181714_zuj_(cit. 10.10.2025), zkráceno</p></div><div data-bbox=)

1. Jaké důvody brání otcům nastoupit na rodičovskou dovolenou?
2. Ve které zemi využilo rodičovskou dovolenou kolem 90 % otců?
3. Jak jsou na tom s péčí o děti otcové v Česku?

Nerovnosti mezi muži a ženami v odměňování za stejnou práci

Nová studie publikovaná v časopise Nature Human Behaviour využívá unikátní data, která propojují zaměstnané s jejich pracovišti v 15 zemích, a zjišťuje, do jaké míry jsou rozdíly v odměňování žen a mužů způsobeny tím, že muži a ženy pracují v jiných zaměstnáních a na jiných pracovištích a do jaké míry jsou ženy a muži odměňováni rozdílně za stejnou práci. Na výzkumu se také podílela socioložka Alena Křížková ze Sociologického ústavu AV ČR.

Výzkum vedl Profesor Andrew Penner z Kalifornské Univerzity Irvine s týmem 29 vědců a vědkyň z 15 zemí (Česko, Dánsko, Francie, Holandsko, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Maďarsko, Německo, Norsko, Slovinsko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko).

Dosud byl za hlavní příčinu nerovností v odměňování považován fakt, že ženy a muži pracují v jiných zaměstnáních a na jiných pracovištích; muži v lépe placených zaměstnáních a na pracovištích s vyšší průměrnou mzdou. „My jsme však zjistili, že rozdíly v rozmístění žen a mužů na trhu práce a rozdíly v ohodnocení různých zaměstnání a typů práce jsou pouze polovinou problému. Druhou polovinu problému totiž představuje rozdíl ve výdělcích žen a mužů, kteří vykonávají stejnou práci na stejném pracovišti. Nerovné odměňování žen a mužů za stejnou práci je stále velmi významnou příčinou gender pay gap a to platí pro všechny sledované země,“ říká Alena Křížková, vedoucí oddělení Gender a sociologie Sociologického ústavu AV ČR, která se na tomto výzkumu podílela a pro analýzy v Česku využívala data Informačního systému o platu a Informačního systému o průměrném výdělku, který spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Celkový rozdíl v ročních výdělcích žen a mužů ve věku 30–55 let se pohybuje mezi 9 % v Maďarsku, 26 % v USA a 33 % v Jižní Koreji. V Česku je rozdíl průměrných ročních výdělků mezi muži a ženami ve věku 30 – 55 let 24 % (rok 2019).

Rozdíl ve výdělcích žen a mužů na stejné pozici (vykonávajících stejné zaměstnání na stejném pracovišti) se pak pohyboval od 6 % ve Francii, 7 % v Dánsku a Švédsku až po 13 % v USA a 23 % v Japonsku. V Česku je průměrný rozdíl v ročních výdělcích žen a mužů ve věku 30–55 let pracujících na stejné pozici 12 %.

Zdroj: Křížková, A. (2022): Nerovnosti mezi muži a ženami v odměňování za stejnou práci. Akademie věd ČR. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/Nerovnosti-mezi-muzi-a-zenami-v-odmenovani-za-stejnou-praci/> (cit. 10.10.2025), zkráceno

Otázky:

1. Co způsobuje rozdíly v platech mužů a žen?
2. Co je to gender pay gap?
2. Jaký je rozdíl v platech mužů a žen na stejné pracovní pozici v Česku?

Vzděláním dívek proti světové chudobě

Každodenní školní docházka. Pro jedny denní rutina, pro mnohé nedosažitelný luxus. Jednou ze skupin dětí, které na vzdělání dosáhnou nejhůře, jsou dívky z méně rozvinutých zemí. Podle UNICEF je jich na světě bez možnosti chodit do školy až 132 milionů. Největší rozdíl je přitom v přístupu k středoškolskému vzdělání, kde jsou dívky znevýhodněny v 55 % zemích. To přitom zajišťuje potřebné dovednosti k uplatnění na pracovním trhu.

Zasednutí do školních lavic dívkám brání různé důvody...

Jedním z hlavních je chudoba rodičů, kteří si nemohou dovolit vzdělání všech dětí a zpravidla upřednostní vzdělání synů. S chudobou také souvisí vysoký počet dívek provdaných rodiči v dětském věku. Jeden takový příběh zachycuje video Dětského fondu OSN UNICEF. V mnohých školách se dívky necítí bezpečně a hrozí jim sexuálně orientované násilí či není ve školách vhodná infrastruktura pro období menstruace.

Investice, která se vyplatí

Stále více se přitom ukazuje, jak je vzdělání dívek a žen klíčové pro boj s chudobou a dalšími problémy méně rozvinutých zemí. Čísla potvrzují, že vzdělané dívky zpravidla zakládají rodinu v pozdějším věku a zároveň se častěji uplatní na trhu práce. Pro své děti chtějí také vzdělání. Všechny tyto důvody vedou mimo jiné k nižší porodnosti, jejíž vysoká míra přispívající k exponenciálnímu nárůstu populace je zdrojem problémů v mnohých regionech. Důležitým přínosem vzdělání žen je posílení jejich podílu na rozhodování o vlastním životě, ale také o záležitostech, které se týkají komunit či zemí, kde žijí, a kde tvoří polovinu obyvatel. V neposlední řadě se s každým dokončeným rokem školy snižuje pravděpodobnost dětské úmrtnosti či možnost nakažení virem HIV. Vzdělané ženy mají zkrátka zdravější reprodukční život související i s jeho pozdějším začátkem a větší informovaností. Zlepšení přístupu dívek ke vzdělání je také jednou z priorit OSN v rámci Agendy 2030, kde pátý cíl udržitelného rozvoje řeší rovnost mužů a žen.

Zdroj: ADRA (2020): Vzděláním dívek proti světové chudobě. ADRA. Dostupné z: <https://adra.cz/jak-pomahame/vzdelavani/vzdelavani-v-cesku/aktualita/vzdelanim-divek-proti-svetove-chudobe/> (cit. 10. 10. 2025), zkráceno.

Otázky:

1. Jaké důvody brání dívkám ve světě k přístupu ke vzdělání?
2. Jak souvisí přístup ke vzdělání s chudobou?
3. Jaké jsou další přínosy vzdělaných dívek, jaké konkrétní zlepšení v jejich životech to může přinést?

Udržitelná Praha do škol

Všímej si, zapoj se, změň!

ROVNOST MUŽŮ A ŽEN V DNEŠNÍ DOBĚ

Autorka lekce Kateřina Kadlecová

Lekce rozvíjí všechny klíčové kompetence
a je v souladu s RVP ZŠ a SŠ.

O Charitě Česká republika

Charita Česká republika se významně podílí na naplňování **Cílů udržitelného rozvoje** prostřednictvím sociálních a zdravotních služeb, vzdělávání a ochrany životního prostředí, a to jak v ČR, tak v zahraničí.

Díky **globálnímu vzdělávání a osvětě** zvyšuje povědomí o udržitelném světě spolu s pedagogy, pracovníky s mládeží, mladými lidmi a dobrovolníky.

O Young Caritas

V Young Caritas **vybízíme** k aktivnímu globálnímu občanství a usilujeme, aby se udržitelnost stala běžnou součástí našich životů.

Rozvíjíme sociální vnímavost a spoluodpovědnost mladých lidí vůči svému okolí.

Podporujeme dobrovolnictví a vytváříme příležitosti pro zapojení do komunitních projektů.

